

Osloregionens arbeid med innspill til NTP 2022-2033, 1.halvår 2020

Forslag til vedtak:

1. Styret gir sin tilslutning til hovedmomenter i innspill på hovedutfordringer og forslag til løsninger.
2. Styret gir interessepolitisk utvalg sammen med sekretariatet i oppgave å ferdigstille endelig innspill innen fristen 14. mai.
3. Styret støtter forslaget om at Osloregionen og Østlandssamarbeidet koordinerer seg i kommunikasjonsarbeidet og at det legges vekt på å synliggjøre felles hovedutfordringer og satsingsområder og innspill til løsninger i regionen.
4. Styret støtter forslag til planlagt prosess for arbeidet med NTP, herunder innspill til Samferdselsdepartementet den 14. mai og høring på etatenes utredninger med frist 1. juli.

Saksfremstilling:

1. Innledning om Regjeringens arbeid med NTP

Samferdselsdepartementet har tatt en ny og tydeligere rolle i arbeidet med Nasjonal transportplan (NTP). Hensikten med dette er blant annet å identifisere utfordringer og prioritere løsninger som gir mest effektiv ressursbruk, og som svarer best mulig på utfordringene i et langsiktig perspektiv. Stortingsmeldingen om ny NTP legges fram våren 2021.

Samferdselsdepartementets invitasjon til innspill med frist 14. mai

Som en del av Regjeringens arbeid med NTP 2022-2033 har Samferdselsdepartementet invitert i brev av 21. november fylkeskommunene, de største bykommunene, Sametinget og KS til å fremme sine forslag til prioriterte løsninger for å håndtere utfordringene på transportområdet de kommende årene, med frist innen 14. mai 2020. Samferdselsdepartementet sier følgende:

«Samferdselsdepartementet går nå inn i en fase i arbeidet med ny Nasjonal transportplan der oppmerksomheten vil bli rettet mot løsningene som skal håndtere de sentrale utfordringene på transportområdet. Løsningene kan være prioriterte satsingsområder, prosjekter eller konkrete tiltak.

For Samferdselsdepartementet er det viktig å få fylkeskommunenes, de største bykommunene og Sametingets forslag til prioriterte løsninger som mest mulig effektivt svarer ut de viktigste utfordringene.

Vi ber om at følgende vektlegges i arbeidet med innspillene:

- *Forslag til løsninger blir fremstilt i prioritert rekkefølge.*
- *Løsningene må være egnede til å håndtere de identifiserte utfordringene. Det er viktig at sammenhengen mellom utfordringer og forslag til løsninger er godt beskrevet.*
- *Fylkeskommunene og storbykommunene bes om å gjøre rede for i hvilken utstrekning de prioriterer å gjennomføre løsningene på områder hvor de selv har et ansvar.»*

Høring på transportetatens svar på oppdrag med frist 1. juli

Samferdselsdepartementet sendte den 18. mars 2020 ut invitasjon til høring av transportvirksomhetenes svar på oppdrag fra Samferdselsdepartementet. Departementet har gjennom 2019 gitt deloppdrag til virksomhetene på tema som er viktige for neste NTP. Svarene på disse

oppdragene vil samlet utgjøre virksomhetenes faglige innspill til stortingsmeldingen om NTP. Den 17. mars leverte transportetatene svar på oppdrag 9 om prioriteringer for den neste nasjonale transportplanen. Disse siste utredningene, sammen med svar på øvrige oppdrag, er sendt på høring med svarfrist 1. juli. Oppdragene som er gitt til transportvirksomhetene og virksomhetenes svar er offentlig tilgjengelig på www.regjeringen.no/ntpoppdrag.

2. Osloregionens arbeid med innspill til NTP

Osloregionen har gjennom 2019 arbeidet med kommende NTP. Nedenfor er Osloregionens arbeid med NTP i 2019 listet opp i kronologisk rekkefølge:

- April/Mai 2019: [Osloregionens innspill til hovedutfordringer](#), vedtatt i Samarbeidsrådet 11. april 2019.
- August 2019: [Seminar på Arendalsuka 2019](#) med gods og logistikk som tema
- 1. oktober: [Høringssvar til Ekspertutvalgets utredning Teknologi for bærekraftig bevegelsesfrihet og mobilitet](#)
- 25. november: [NTP-konferanse](#) i samarbeid med Østlandssamarbeidet, NHO Viken Oslo og LO Viken Oslo.

Når det gjelder Osloregionens videre oppfølging av NTP-arbeidet er følgende hentet fra styresak 50/19:

«Det vil gjennom vinter/vår 2020 utarbeides et beslutningsunderlag for Osloregionens innspill til Samferdselsdepartementet. Dette vil legges fram for behandling i styret våren 2020. Beslutningsunderlaget vil være basert på innhold og drøftinger fra NTP-konferansen 25. november, diskusjoner i Osloregionens faggrupper og resultater fra Osloregionens gods- og logistikkprosjekt.

Det skal også utarbeides forslag til en kommunikasjonsplan for å synliggjøre Osloregionens innspill og som bidrar til å fremme regionens gjennomslagskraft opp mot nasjonale myndigheter.»

I forbindelse med møtet i Osloregionens faggruppe for Areal, Transport og Klima i januar 2020, ble det nedsatt en administrativ NTP-gruppe som sammen med sekretariatet har utarbeidet dette beslutningsunderlaget for innspill til Samferdselsdepartementet.

Osloregionens innspill til NTP 1. halvår 2020

Med henvisning til punkt 1 over, foreslås det at Osloregionen gir innspill både til invitasjonen med frist 14. mai og høringen med frist 1. juli. Dette må også følges opp med kommunikasjonsaktiviteter. Nedenfor er det utarbeidet forslag til fremdriftsplan for det videre arbeidet med innspill og høringssvar til NTP-arbeidet.

1. Osloregionen er ikke direkte invitert til å levere innspill til den 14. mai, men ønsker som oppfølging av utfordringsprosessen våren 2019 å sende innspill. Sekretariatet ønsker at denne skal reflektere overordnede prioriteringer og løsningsforslag som høringsinstansene (fylkeskommunene og Oslo kommune) i Osloregionen er opptatt av. *Hvis også fylkeskommunene, Oslo kommune og eventuelt Østlandssamarbeidet vektlegger de samme overordnede løsningene i sine høringssvar, øker sannsynligvis muligheten for gjennomslag i den videre prosessen.*
2. Samferdselsdepartementet inviterer til høring av transportetatenes svar på oppdrag, med høringsfrist 1. juli. Totalt er det levert svar på 10 oppdrag, inkludert et eget oppdrag (gitt mars 2018) på godstransport. Svar på oppdrag 1-5 var tema for NTP-konferansen 25. november. Osloregionen vil avgi høringssvar på denne høringen.

Innspill innen fristen 14. mai – prioriterte løsninger på de viktigste utfordringene

I punkt 4 i dette dokumentet (se under), er det utarbeidet et forslag til overordnede løsninger på utfordringene på transportområdet. Punktene er diskutert i Osloregionens administrative NTP-gruppe. Innspill er også mottatt fra medlemmer i interessepolitisk utvalg og er innarbeidet.

I arbeidet med innspill til prioriterte løsninger, har det vært viktig å fange opp forslag på prioriteringene i transportetatenes utredninger som har betydning for Osloregionen.

Det foreslås også at innspillet vektlegger at satsing på god infrastruktur og løsning på kapasitetsbegrensningene i Osloregionen og Osloområdet har stor betydning nasjonalt for fremkommelighet og næringslivets konkurransevne. Det er viktig å peke på behovet for fullføring av prosjekter i gjeldende NTP, og ikke minst vedlikeholdsetterslep både for vei og bane.

Problemstillinger og forslag til løsninger er hentet fra innspillene fra fylkeskommuner, kommuner og delregioner. Detaljerte innspill om lokale prosjekter er ikke relevante for Osloregionen å ta inn. Det er mer naturlig som del av fylkeskommunenes høringsuttalelser.

Det overordnede utfordringsbildet på transportområdet er basert på Osloregionens, Vikens, Innlandets og Oslos utfordringsdokumenter fra våren 2019. Videre har problemstillinger løftet i transportetatens svar oppdrag gitt av Samferdselsdepartementet, levert høsten 2019, og ekspertutvalgets rapport levert juni 2019, vært viktige underlag. Noen av løsningsforslagene er også hentet fra Miljødirektoratets «Klimakur 2030», som for øvrig har høringsfrist 30. april 2020.

Det foreslås at interessepolitisk utvalg, med støtte fra sekretariatet og administrative NTP-gruppe, ferdigstiller det endelige innspillet som sendes Samferdselsdepartementet innen fristen 14. mai. I kommunikasjonsarbeidet er det ønskelig å beskrive fellesnevnerne i fylkeskommunenes og Oslo kommunes innspill og at dette er også koordinert med Østlandssamarbeidet.

Osloregionens høringssvar med frist 1.juli

Det er et omfattende materiale som er sendt på høring. Dette er transportetatens svar på totalt 10 oppdrag gitt av Samferdselsdepartementet. For noen av oppdragene er det levert inn felles svar fra etatene, for andre har etatene levert separate utredninger. Osloregionen må ta stilling til hvilke av utredningene som det skal avgis høringssvar på. Etter sekretariatets vurdering er etatenes leveranser på *oppdrag 9 – Prioriteringer*, de viktigste å avgis høringssvar på. Men det vil også være naturlig å avgis høringssvar på flere av de andre utredningene. Det må vurderes nærmere og drøftes med administrativ NTP-gruppe og faggruppe for Areal, Transport og Klima.

3. Kommunikasjon og fremdriftsplan

Mål for kommunikasjonsarbeidet:

Hovedmål: Styrke regionens gjennomslagskraft på transportområdet overfor nasjonale myndigheter.

Delmål 1: Fylkeskommuner, Oslo kommune, Osloregionen og Østlandssamarbeidet synliggjør fellesnevnerne for regionen på utfordringer og satsinger i kommunikasjon om innspill til SD.

Delmål 2: Osloregionens medlemmer har fellesnevnerne i sine formuleringer på utfordringsbildet og løsninger på transportområdet i sin kommunikasjon.

Målgrupper for kommunikasjonsarbeidet

- Interne målgrupper: medlemmer (fylkeskommuner, kommuner), Østlandssamarbeidet
- Eksterne målgrupper: politikere på nasjonalt nivå (Stortinget og regjering), Samferdselsdepartementet, transportetater

Kommunikasjonsplan

En kommunikasjonsplan vil blant annet inneholde følgende:

- Forslag til medieutspill både fra Osloregionen sentralt og fra fylkeskommunene/regionene
- Relevante, lokale caser som belyser hovedutfordringene
- Utkast til kronikker og innlegg som kan brukes i en lokal kontekst
- Illustrasjoner/infografikk som viser fakta om regionen, utfordringer og muligheter, og som kan brukes gjennom hele NTP-prosessen

En mer detaljert kommunikasjonsplan vil bli utarbeidet.

Fremdriftsplan

Basert på sekretariatets anbefaling på Osloregionens svar på departementets invitasjon med innspill med frist 14. mai og høringen med frist 1. juli, foreslås følgende overordnede fremdriftsplan for det videre arbeidet, inkl. kommunikasjon.

Aktivitetsnavn	Når
Utarbeide innspill til Samferdselsdepartementet innen 14. mai 2020 <ul style="list-style-type: none">- Osloregionens adm. NTP-gruppe og sekretariat utarbeider utkast- Forankring: interessepol.utvalg og styret innen utgangen av april- Ferdigstille innspill innen fristen 14. mai	19.3.-14.5.
Kommunikasjonsaktiviteter på innspill til den 14. mai <ul style="list-style-type: none">- Intern kommunikasjon (fylkeskommuner og Oslo kommune) med mål om å kommunisere felles utfordringer og løsninger for regionen- Intern kommunikasjon mot medlemmer- Ekstern kommunikasjon ifm innspill 14. mai<ul style="list-style-type: none">o Koordinering med Østlandssamarbeidet i kommunikasjonsarbeidet	25.3.-14.5.
Utarbeide høringssvar på utredninger - frist 1. juli <ul style="list-style-type: none">- Møte i faggruppe ATK og NTP-gruppe 21.4.- Innhente innspill fra medlemmer til høringssvar, innen 29. mai- Faggruppemøte ATK og adm NTP-gruppe 2. juni- Dialog med samarbeidspartnere- Utarbeide høringssvar, inkl politisk forankring	25.3.- 1.7.
Kommunikasjonsaktiviteter mot høringsfrist 1. juli <ul style="list-style-type: none">- Intern kommunikasjon mot medlemmer- Ekstern kommunikasjon ifm høringssvar 1. juli<ul style="list-style-type: none">o Koordinering med Østlandssamarbeidet, evt andre samarbeidspartnere i kommunikasjonsarbeidet	25.3.- 1.7.

4. Hovedmomenter i Osloregionens innspill til Samferdselsdepartementet med frist 14. mai. Utfordringer og forslag til løsninger

Nedenfor er forslag til løsninger i Osloregionens innspill til Samferdselsdepartementet med frist 14. mai. Forslag til løsninger i matrisen svarer på de viktigste utfordringene på transportområdet i Osloregionen. Innholdet i matrisen vil i det endelige innspilldokumentet skrives mer utfyllende ut.

Innledende punkter:

- Osloregionen skal være en bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig region. Dette målet skal nås ved å utvikle en flerkjernet region som er bundet sammen av et effektivt transportsystem.
- Osloregionen skal bidra til regjeringens oppfyllelse av mål under Parisavtalen og til regjeringens mål om halvering av klimagassutslipp fra transport i Norge. Osloregionen mener at klimamålene må legges til grunn for prioriteringene i NTP. Prosjekter som bidrar til måloppnåelse kan realiseres. Prosjekter som ikke støtter opp om målene bør ikke realiseres.
- For Osloregionen er det viktig at prosjektene i vedtatt NTP (2018-2029) følges opp.
- Nullvekstmålet og godsoverføringsmålet må ligge fast. Det bør vurderes om næringstransport skal inngå i nullvekstmålet.
- Kollektivtrafikk og næringstransport må gis prioritet på veinettet, for å bedre fremkommeligheten og redusere reisetid.
- Ny NTP må ta et overordnet grep om utslipp fra byggeprosessen. NTP bør forutsette at bygge- og anleggsvirksomheten i planen skjer fossilfritt og etter hvert helt utslippsfritt. Det bør også etterspørres materialer som bidrar til mindre klimagassutslipp.

Hovedutfordringer	Prioriterte løsninger og finansiering
<p>Hovedutfordring 1: Hvordan løse klimautfordringene og bidra til å nå klimamål i 2030</p>	<p>Som et overordnet punkt for løsning på hovedutfordring 1 er at det endelige NTP-forslaget må innrettes slik at klimamålene kan nås og være i tråd med kommende klimaplan som er Regjeringens oppfølging av Klimakur 2030. I NTP-forslaget må det også vises hvor mye utslippsreduksjon NTP gir og hvor mye andre virkemidler som Enova og CO2-avgift må bidra med.</p> <p><i>Ansvar: Staten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Enova må etablere gode støtteordninger for etablering av infrastruktur for nullutslipp og fornybart drivstoff (personbiler, varebiler og tyngre kjøretøy) <p><i>Ansvar: Staten/Enova</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruke offentlige anskaffelser aktivt for å fremme lav- og nullutslippsløsninger <p><i>Ansvar: Staten, Fylkeskommuner, kommuner</i></p>
<p>Hovedutfordring 2: Mer klimavennlig og effektiv godshåndtering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere helhetlige løsninger (riksveiene i regionen som et samlet system) for å avlaste den indre Osloregionen (Oslo og Akershus) for gjennomgangstrafikk og bedre framkommelighet for nyttrafikk. <p><i>Ansvar: Staten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bidra til etablering av samlastsentre, evt interkommunale/interregionale løsninger som samlastsentre og bylogistikk-depoter. F.eks. byvekstavtaler bør utvides til å inkludere gods-/næringstransport, for eksempel støtte til samlastsentre og prosjekter som reduserer tomkjøring <p><i>Ansvar: Staten, Kommuner og fylkeskommuner i samarbeid med transportørene</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimulere til mer gods på bane og sjø. Godstog må gis høyere prioritet i jernbanesystemet. For sjø er det behov for investeringer og tilrettelegging for utbedringer av havnene i Oslofjorden for å få mer gods på sjø – f.eks. stimuleringsmidler for mer effektive havner. <p><i>Ansvar: Staten, havneiere, næringslivet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utvikle planer og etablere samarbeidsfora for massehåndtering ved store infrastruktur-/byggeprosjekter. <p><i>Ansvar: Kommunene, fylkeskommuner, staten sammen med utbyggere, grunneiere m.m.</i></p>

Hovedutfordringer	Prioriterte løsninger og finansiering
Hovedutfordring 3: Krafttak for jernbaneutbygging som gjør jernbane til et reelt alternativ både for person- og godstransport	<ul style="list-style-type: none"> Jernbanen er ryggraden i transportsystemet i regionen og må prioriteres. Statens Intercitysatsing må fullføres som vedtatt i gjeldende NTP, og ikke skyves ut i tid og grenbanene må prioriteres for å forenkle arbeidspendling og stimulere til lokal næringsvekst. <i>Ansvar: Staten</i> Utbygging av ny Oslotunnel er en forutsetning for jernbanesatsingen, som vil øke kapasiteten både for gods- og persontrafikk og må prioriteres. <i>Ansvar: Staten</i> Fortgang på norsk side i grensekryssende jernbaneprosjekter som korridorene Oslo-Stockholm og Oslo-Gøteborg. Det må åpnes for alternative finansierings- og organiseringsløsninger (f.eks. finansielle bidrag fra næringslivet) til grensekryssende prosjekter. Norge må ved neste revisjon av TEN-T spille inn at Oslo-Stockholm blir en del av kjernenettverket i EUs transportsystem. <i>Ansvar: Staten</i>
Hovedutfordring 4: Urban mobilitet og gode løsninger for byområdene	<ul style="list-style-type: none"> Byvekstavtaler eller andre belønningsordninger/mobilitetspakker til mindre/mellomstore byer og bygder. <i>Ansvar: Staten</i> Forpliktende samarbeid mellom forvaltningsnivåene som gir god stedsutvikling. God areal- og transportplanlegging gjennom flerkjernet utvikling og fortetting i knutepunkt og langs kollektivakser bidrar til å redusere transportbehovet, og overføre trafikk fra privat til kollektive løsninger. Staten har en særlig forpliktelse gjennom sine investeringer å bidra til en bærekraftig mobilitet <i>Ansvar: Kommuner, fylkeskommuner og staten</i> Statens bidrag på 50 % av store kollektivinvesteringer må vurderes økt for å sikre langsiktighet og forutsigbarhet <i>Ansvar: Staten</i>
Hovedutfordring 5: Digitalisering, teknologiutvikling og rammebetingelser	<ul style="list-style-type: none"> Utvikle sømløse billettsystemer, sanntid/reiseinformasjon etc. <i>Ansvar: Fylkeskommunene, kollektivselskapene, staten</i> 5G-nettet må utbygges raskest mulig for å bidra til intelligente transportsystemer <i>Ansvar: Staten og teleoperatørene</i> Økt samarbeid mellom transportetater, kommuner og fylkeskommuner for å implementere ny teknologi og kunne planlegge smarte transportløsninger i fellesskap. <i>Ansvar: Alle forvaltningsnivåer, men staten må ta initiativ</i> (Kilde: Osloregionens utfordringsdokument, Ekspertutvalgets rapport og Osloregionens hørings svar til denne) Staten må tydeliggjøre det juridiske handlingsrommet for at kommunene gjennom Plan- og bygningsloven gis anledning til å stille klima- og miljøkrav i sin arealplanlegging (for å begrense utslipp fra trafikk) <i>Ansvar: Staten</i>